

Klas materiaal

Van klimaatcontroverse
naar klimaatverbinding

Klimaatburgers, van klimaatcontroverse naar klimaatverbinding

Auteurs: Eef Cornelissen & Jelle De Schrijver

Coördinatie voor de Koning Boudewijnstichting: Anneke Ernon

Vormgeving: Ruth Van Wichelen

Een uitgave van de Koning Boudewijnstichting

Brederodestraat 21, 1000 Brussel

Wettelijk depot: D/2893/2023/06

Referentienummer: 3906

**Deze uitgave kan (gratis) gedownload worden
op www.kbs-frb.be en op www.klimaatburgers.be.**

Klimaatburgers is ontwikkeld door Universiteit Antwerpen en Odisee
in opdracht van de Koning Boudewijnstichting.

GOED IDEE?

Reizen met het vliegtuig moet verboden worden.

De toekomst is hoopvol.

De stem van jongeren moet zwaarder wegen in het klimaatdebat.

Technologie kan het klimaatprobleem oplossen.

Vlees eten is slecht voor het klimaat.

Vanaf morgen mag er enkel nog (kweek)vlees worden verkocht (vlees dat in het laboratorium is gemaakt).

Onderzoek of dit een goed idee is. Neem positie in op een lange lijn. Wie dichterbij 0 staat, vindt dit een slecht idee. Wie zich richting 10 beweegt, vindt het een goed idee.

Vergelijk jouw positie met de positie van de anderen en vergelijk de argumenten door vragen te stellen. Luister naar de argumenten van de deelnemers die op de uiterste posities staan. Bevraag waarom iemand in het midden staat. Als je van mening verandert door het horen van nieuwe perspectieven, mag je je verplaatsen en uitleggen waarom je van positie bent veranderd.

AKKOORD OF NIET AKKOORD?

AKKOORD

TWIJFEL

NIET
AKKOORD

Een wereld waarin
iedereen vegetarisch eet,
is een betere wereld.

De overheid moet burgers
belonen die minder energie
verbruiken.

Het is mogelijk de planeet
niet te schaden.

Wetenschappers kunnen de
klimaatverandering stoppen.

**Ben je het eens met deze uitspraken?
Leg uit waarom je (niet) akkoord bent of twijfelt.**

- Bespreek de resultaten in kleine groepjes.
Over welke uitspraken hebben jullie een andere mening? Hoe komt dit? Over welke uitspraken was er het meeste twijfel?
- Klassikaal gesprek.
Kies één stelling en bespreek deze met de hele klas. Schrijf de stelling op het bord of leg de stelling in het midden van de cirkel. Onderzoek de verschillende perspectieven die leven in de klas. Stel verdiepende vragen: Waarom denk je dat? Is dat altijd en voor iedereen zo? Wat denken de anderen? Kan je dat aantonen? Is dit een feit of een mening? Zijn er nog andere mogelijkheden? Wat kunnen we hieruit besluiten?

GOED, SLECHT, INTERESSANT?

Wat als...

GOED

SLECHT

INTERESSANT

... alles blijft zoals het nu is?

... vanaf morgen alle
maaltijden vervangen worden
door een pilletje?

... je op school alleen
vegetarisch kan eten (omdat
dat past voor iedereen)?

... de overheid ervoor zorgt
dat iedereen evenveel en
hetzelfde voedsel krijgt.

... alle tuinen groentetuin
worden?

Verken voor elk idee 3 posities.

- Beschrijf wat je goed, slecht en interessant vindt en vergelijk de ideeën in kleine groepjes. Wat valt op? Wat komt terug? Welke verschillende posities zijn aanwezig? Welk inzicht van jouw klasgenoten vind je het meest verrassend?
- Klassikaal gesprek. Kies één idee uit waarover er veel verschillende perspectieven bestaan. Onderzoek de verschillende posities in een kringgesprek met de hele klas.

ROLLENSPEL

We zijn verhuisd naar een prachtige plek in de natuur waar we onze eigen groentetuin hebben. Duurzaam leven is voor ons gezin heel belangrijk. Na enkele jaren besluit de gemeente windmolens te plaatsen in het landschap dat we voor ons zien.

Hoe zou jij op deze situatie reageren als...

- Bewoner
- Burgemeester
- Directeur van het windmolenbedrijf
- Dorpsbewoner die geen zicht op de windmolens heeft

Kijk vanuit verschillende perspectieven naar dezelfde situatie.

 Je krijgt per groep een casus. Elk van de groepsleden neemt een specifieke rol. Afwisselend mag je één minuut spreken om de ander van het standpunt te overtuigen dat bij jouw rol past. Als iedereen gesproken heeft, neem je de rol op van de persoon die rechts van jou zit en start je de oefening opnieuw.

 Klassikale nabespreking.
Welke rol was het moeilijkst om op te nemen? Lukt het om over één casus verschillende perspectieven in te nemen? Welk perspectief is het eenvoudigst om in te nemen? Hoe komt dit?

ROLLENSPEL

Tijdens de pandemie konden we niet op reis en hebben onze ouders een zwembad laten leggen in de tuin. Ik en mijn drie broers vinden dit super en we hebben onze ouders verteld dat we geen behoefte meer hebben om op reis te gaan. Op reis in onze eigen tuin is even leuk dankzij dit zwembad. Maar nu heeft het al maanden niet geregend. De regering heeft de mensen verboden om water te gebruiken om privé-zwembaden te vullen.

Hoe zou jij op deze situatie reageren als...

- Bewoner
- Landbouwer die kampt met watertekort
- Minister van leefmilieu
- Wetenschapper die onderzoek doet naar klimaatverandering

Kijk vanuit verschillende perspectieven naar dezelfde situatie.

 Je krijgt per groep een casus. Elk van de groepsleden neemt een specifieke rol. Afwisselend mag je één minuut spreken om de ander van het standpunt te overtuigen dat bij jouw rol past. Als iedereen gesproken heeft, neem je de rol op van de persoon die rechts van jou zit en start je de oefening opnieuw.

 Klassikale nabespreking.
Welke rol was het moeilijkst om op te nemen? Lukt het om over één casus verschillende perspectieven in te nemen? Welk perspectief is het eenvoudigst om in te nemen? Hoe komt dit?

ROLLENSPEL

In de stad wordt een grote klimaatmars georganiseerd. Een deel van de klas wil hier tijdens de uren aan deelnemen. Een andere groep zegt dat de deelnemers hypocriet zijn omdat ze deze zomer met het vliegtuig op reis zijn geweest.

Hoe zou jij op deze situatie reageren als...

- Leerling die deelneemt aan de klimaatmars
- Leerkracht die lesgeeft over klimaatverandering
- Organisator van de klimaatmars
- Wetenschapper die onderzoek doet naar klimaatverandering

Kijk vanuit verschillende perspectieven naar dezelfde situatie.

 Je krijgt per groep een casus. Elk van de groepsleden neemt een specifieke rol. Afwisselend mag je één minuut spreken om de ander van het standpunt te overtuigen dat bij jouw rol past. Als iedereen gesproken heeft, neem je de rol op van de persoon die rechts van jou zit en start je de oefening opnieuw.

 Klassikale nabespreking.
Welke rol was het moeilijkst om op te nemen? Lukt het om over één casus verschillende perspectieven in te nemen? Welk perspectief is het eenvoudigst om in te nemen? Hoe komt dit?

GEDACHTE- EXPERIMENT

Stel dat je burgemeester bent van jouw dorp of stad
en je hebt een onbeperkt budget...

Welke drie veranderingen zou jij voorstellen
om het leven te verbeteren?

Neem vijf minuten de tijd om over dit gedachte-experiment na te denken.

- Bespreek daarna de verschillende antwoorden in groepjes van vier. Vergelijk de verschillende antwoorden. Wat komt terug. Welke verschillen vallen op?
- Klassikaal gesprek.
Welke interessante ideeën uit de kleine groepjes blijven hangen. Lijst deze op en bespreek deze.

GEDACHTE- EXPERIMENT

Stel dat je zou kunnen tijdreizen...

Waar reis je liefst naartoe? De toekomst of het verleden?

Wat zou je kunnen leren van deze tijdreis?

Waarom?

Neem vijf minuten de tijd om over dit gedachte-experiment na te denken.

- Bespreek daarna de verschillende antwoorden in groepjes van vier. Vergelijk de verschillende antwoorden. Wat komt terug. Welke verschillen vallen op?
- Plenair gesprek met de hele groep. Welke interessante ideeën uit de kleine groepjes blijven hangen. Lijst deze op en bespreek deze.

TRANSITIE- OEFENING

Bedenk een type reis dat het milieu en het klimaat niet belast, een reis waar het klimaat en milieu beter van wordt.

**Vergelijk de antwoorden klassikaal.
Kies met de hele groep één favoriete reis.**

RANGSCHIKKING

A

Vlees wordt gekweekt in
petrischaaltjes.

B

Alle mensen mogen
maximum één keer per
week vlees eten.

C

Vlees is veel duurder
waardoor minder mensen
vlees eten.

D

Mensen die vlees eten
mogen het vliegtuig niet
gebruiken.

Rangschik in groep verschillende scenario's op een lijn van slecht tot goed.

- Leg uit waarom je voor deze rangschikking kiest. Wat zou iemand zeggen die het niet met jou eens is?

Is het
klimaatprobleem
oplossen belangrijker
dan het behoud van
de democratie?

DIALOOGVRAGEN

Wie denkt
iets anders?

Wat denk jij?
Waarom?

Kan je een (tegen)
voorbeeld geven?

Waarom denk je dat?

Wat zou iemand zeggen
die het niet met jou eens is?

Als iets goed is voor
één mens, is het dan
ook goed voor
andere mensen?

DIALOOGVRAGEN

Wie denkt
iets anders?

Wat denk jij?
Waarom?

Kan je een (tegen)
voorbeeld geven?

Waarom denk je dat?

Wat zou iemand zeggen
die het niet met jou eens is?

Mag de opwarming
van de aarde
je koud laten?

DIALOOGVRAGEN

Wie denkt
iets anders?

Wat denk jij?
Waarom?

Kan je een (tegen)
voorbeeld geven?

Waarom denk je dat?

Wat zou iemand zeggen
die het niet met jou eens is?

Kan een molecuule
slecht zijn?

DIALOOGVRAGEN

Wie denkt
iets anders?

Wat denk jij?
Waarom?

Kan je een (tegen)
voorbeeld geven?

Waarom denk je dat?

Wat zou iemand zeggen
die het niet met jou eens is?

Zou het erg
zijn als mensen
uitsterven?

DIALOOGVRAGEN

Wie denkt
iets anders?

Wat denk jij?
Waarom?

Kan je een (tegen)
voorbeeld geven?

Waarom denk je dat?

Wat zou iemand zeggen
die het niet met jou eens is?

Kan je leven
zonder de aarde
te schaden?

DIALOOGVRAGEN

Wie denkt
iets anders?

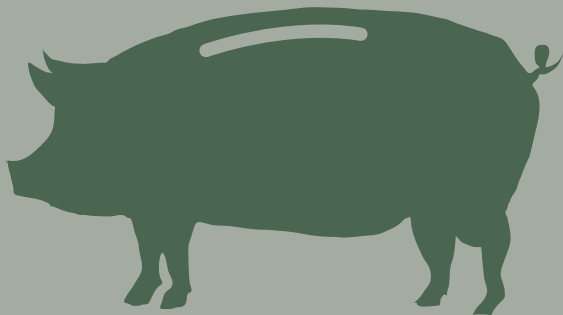
Wat denk jij?
Waarom?

Kan je een (tegen)
voorbeeld geven?

Waarom denk je dat?

Wat zou iemand zeggen
die het niet met jou eens is?

Zijn arme mensen
beter voor het klimaat
dan rijke?

DIALOOGVRAGEN

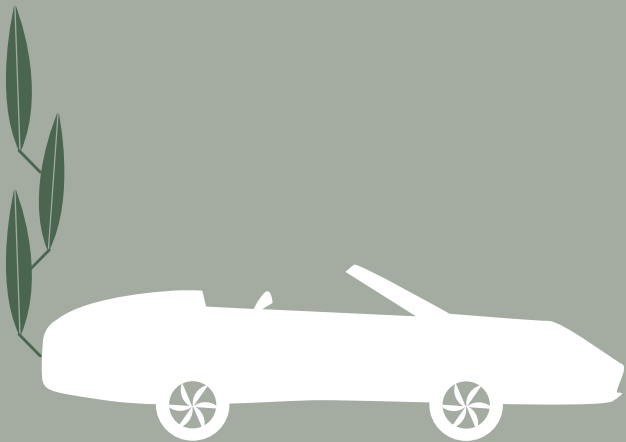
Wie denkt
iets anders?

Wat denk jij?
Waarom?

Kan je een (tegen)
voorbeeld geven?

Waarom denk je dat?

Wat zou iemand zeggen
die het niet met jou eens is?

Moeten rijke mensen
meer bijdragen om het
klimaatprobleem
op te lossen?

DIALOOGVRAGEN

Wie denkt
iets anders?

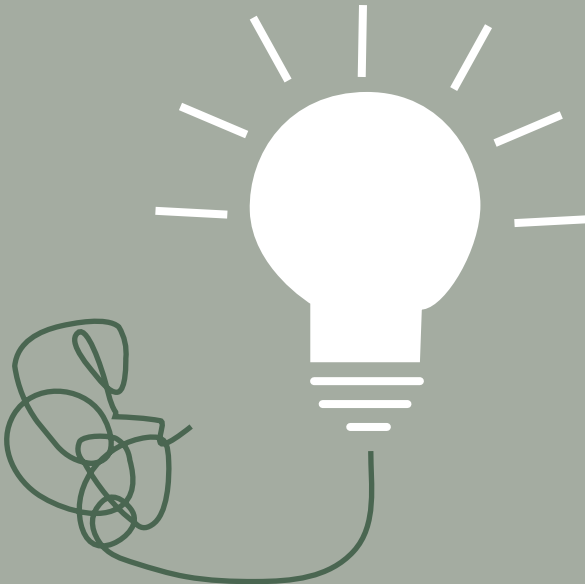
Wat denk jij?
Waarom?

Kan je een (tegen)
voorbeeld geven?

Waarom denk je dat?

Wat zou iemand zeggen
die het niet met jou eens is?

Bestaat er een
duurzame oplossing
die goed is voor alle
mensen?

DIALOOGVRAGEN

Wie denkt
iets anders?

Wat denk jij?
Waarom?

Kan je een (tegen)
voorbeeld geven?

Waarom denk je dat?

Wat zou iemand zeggen
die het niet met jou eens is?

GOED IDEE?

Wetenschappers
zijn de beste
leerkrachten.

Wetenschap
zorgde voor
klimaatopwarming.

Wetenschappers
zouden de stem van
ijsberen moeten
vertolken in het
klimaatdebat.

Wetenschappers
zouden meer
moeten luisteren
naar gewone
mensen.

Wetenschappers
hebben altijd
gelijk.

Onderzoek of dit een goed idee is. Neem positie in op een lange lijn. Wie dichterbij 0 staat, vindt dit een slecht idee. Wie zich richting 10 beweegt, vindt het een goed idee.

Vergelijk jouw positie met de positie van de anderen en vergelijk de argumenten door vragen te stellen. Luister naar de argumenten van de deelnemers die op de uiterste posities staan. Bevraag waarom iemand in het midden staat. Als je van mening verandert door het horen van nieuwe perspectieven, mag je je verplaatsen en uitleggen waarom je van positie bent veranderd.

RANGSCHIKKING

A

Wetenschappers
beslissen wat mensen
moeten doen.

B

Mensen mogen stemmen
om te bepalen of een
wetenschappelijk idee
juist is of niet.

C

Mensen mogen stemmen
om te bepalen of een
nieuwe technologie moet
ingevoerd worden.

D

Wetenschappers en politici
overleggen over het beleid dat de
overheid moet voeren.

Rangschik in groep verschillende scenario's op een lijn van slecht tot goed.

- Leg uit waarom je voor deze rangschikking kiest. Wat zou iemand zeggen die het niet met jou eens is?

POLARISATIE- OEFENING

Absolute
waarheden
bestaan niet

Sommige
zaken zijn
altijd waar

Wat denk jij?

Wat zou iemand kunnen zeggen die het daar niet mee eens is?

POLARISATIE- OEFENING

Wetenschap
is altijd
juist

Wetenschap
is een
verzinsel

Wat denk jij?

Wat zou iemand kunnen zeggen die het daar niet mee eens is?

POLARISATIE- OEFENING

Wetenschappers
weten beter
wat goed is

Wetenschappers
moeten enkel
met feiten
 bezig zijn

Wat denk jij?

Wat zou iemand kunnen zeggen die het daar niet mee eens is?

The background is a light gray color. Several stylized hands are shown giving a thumbs-up gesture. The hands are rendered in two colors: a dark teal and a white. The arms are represented by simple geometric shapes extending from the hands. The thumbs-up gesture is consistent across all hands, with the thumb pointing upwards and the other four fingers curled together. The hands are scattered around the central text, creating a sense of collective agreement or approval.

Kan je iets uitvinden
dat goed is
voor iedereen?

DIALOOGVRAGEN

Wie denkt
iets anders?

Wat denk jij?
Waarom?

Kan je een (tegen)
voorbeeld geven?

Waarom denk je dat?

Wat zou iemand zeggen
die het niet met jou eens is?

Kunnen
wetenschappers
alles oplossen?

DIALOOGVRAGEN

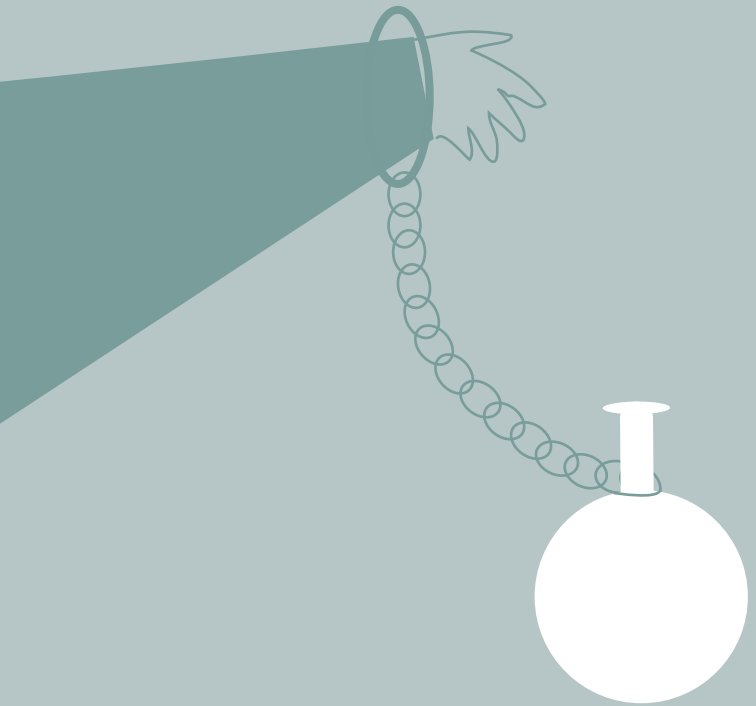
Wie denkt
iets anders?

Wat denk jij?
Waarom?

Kan je een (tegen)
voorbeeld geven?

Waarom denk je dat?

Wat zou iemand zeggen
die het niet met jou eens is?

Is een wetenschapper
verantwoordelijk
voor zijn uitvinding?

DIALOOGVRAGEN

Wie denkt
iets anders?

Wat denk jij?
Waarom?

Kan je een (tegen)
voorbeeld geven?

Waarom denk je dat?

Wat zou iemand zeggen
die het niet met jou eens is?

Kunnen vragen de
wereld veranderen?

DIALOOGVRAGEN

Wie denkt
iets anders?

Wat denk jij?
Waarom?

Kan je een (tegen)
voorbeeld geven?

Waarom denk je dat?

Wat zou iemand zeggen
die het niet met jou eens is?

RANGSCHIKKING

A

Je ontmoet enkel mensen die het met je eens zijn.

B

We moeten debatten organiseren tussen mensen die totaal andere ideeën hebben.

C

We moeten alle zwijgende mensen vaker aan het woord laten.

D

Je moet op school leren hoe het met elkaar eens of oneens te zijn.

Rangschik in groep verschillende scenario's op een lijn van slecht tot goed.

- Leg uit waarom je voor deze rangschikking kiest. Wat zou iemand zeggen die het niet met jou eens is?

GOED IDEE?

Spreken is
beter dan
zwijgen.

Als je goed met
elkaar spreekt, dan
word je het eens
met elkaar.

Je moet niet
luisteren naar
mensen die jou niet
laten uitspreken.

Wat je zegt is
belangrijker dan hoe
je iets zegt.

Mensen
die zwijgen
hebben niets
te zeggen.

Onderzoek of dit een goed idee is. Neem positie in op een lange lijn. Wie dichterbij 0 staat, vindt dit een slecht idee. Wie zich richting 10 beweegt, vindt het een goed idee.

Vergelijk jouw positie met de positie van de anderen en vergelijk de argumenten door vragen te stellen. Luister naar de argumenten van de deelnemers die op de uiterste posities staan. Bevraag waarom iemand in het midden staat. Als je van mening verandert door het horen van nieuwe perspectieven, mag je je verplaatsen en uitleggen waarom je van positie bent veranderd.

Kan je iemand
begrijpen die anders
denkt dan jij?

DIALOOGVRAGEN

Wie denkt
iets anders?

Wat denk jij?
Waarom?

Kan je een (tegen)
voorbeeld geven?

Waarom denk je dat?

Wat zou iemand zeggen
die het niet met jou eens is?

Kunnen twee
mensen iets anders
zeggen en toch allebei
gelijk hebben?

DIALOOGVRAGEN

Wie denkt
iets anders?

Wat denk jij?
Waarom?

Kan je een (tegen)
voorbeeld geven?

Waarom denk je dat?

Wat zou iemand zeggen
die het niet met jou eens is?

Hoe kan je weten
wat goed is?

DIALOOGVRAGEN

Wie denkt
iets anders?

Wat denk jij?
Waarom?

Kan je een (tegen)
voorbeeld geven?

Waarom denk je dat?

Wat zou iemand zeggen
die het niet met jou eens is?

OVERZICHT

POLARISATIE-
OEFENING

GOED IDEE?

GEDACHTE-
EXPERIMENT

RANGSCHIKKING

ROLLENSPEL

AKKOORD OF
NIET AKKOORD

www.klimaatburgers.be

www.kbs-frb.be